

سه‌گانه دادگری

فصلنامه علمی - تخصصی حقوق

سال اول • زمستان ۱۴۰۲ • شماره ۱ نخست

رویکرد حقوق درزندگی و جهان چیست؟

- مقوله ی طلاق • چک برگشتی • جنگ روسیه و اوکراین
- سرمایه گذاری بازار های مالی و ریسک های آن

سنگند دادگري

فصلنامه علمی - تخصصی حقوق
سال اول • زمستان ۱۴۰۲ • شماره ۱ نخست

سنگند دادگری نشریه ای است علمی-تخصصی در حوزه حقوق که با محوریت فرهیختگان این رشته اداره می گردد و هدف اساسی آن، ایجاد بستری برای آگاهی عموم دانشجویان از مسائل مختلف حقوقی و کاربردی می باشد. سنگند دادگری فعالیت خود را وابسته به انجمن علمی- دانشجویی حقوق با کسب مجوز از شورای نشریات دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی استان فارس اداره می نماید. همچنین سنگند دادگری پذیرای قلم تمامی اساتید، دانشجویان و پژوهشگران فعال در حوزه ی حقوق خواهد بود. این نشریه دامنه ی مخاطبین خود را در حال حاضر دانشگاه آزاد واحد کازرون می داند. دوست داران حقوق در هر منطقه ی جغرافیایی و با هر سطح تحصیلات می توانند با این نشریه همکاری بنمایند.

صاحب امتیاز: انجمن علمی دانشجویی حقوقی دانشگاه آزاد واحد کازرون
مدیر مسئول: نازنین کرمی
سر دبیر: نازنین کرمی
مشاوران: دکتر محمد رحیم بهبهانی ، دکتر بهزاد رضوی فرد
و دکتر فرخ نوروزی

هیئت تحریریه :
سیده مینا حسینی
امیر محمد نحاسی
ابوالفضل کشتکار

نویسندگان این شماره :
ابوالفضل هوشمندی و مهلا جعفری

ویراستاران :
دکتر کاظم دهقان فرد و مریم لوبانی فرد

طراحان گرافیک :
فاطمه عباسی، هادی ورچه

راه های ارتباطی:

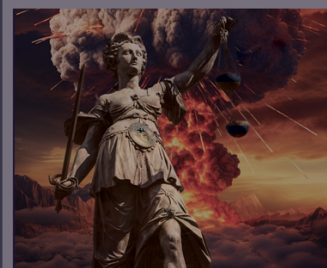
☎ ۰۹۲۰۳۶۰۶۴۶۰ (مدیر مسئول)

✉ @lawiau_anjomanelmi

📷 @lawsociety_uniazad

فصلنامه علمی - تخصصی حقوق
سال اول • زمستان ۱۴۰۲ • شماره ۱ نخست

رویکرد حقوق در زندگی و جهان چیست؟
• ماهی ی غلط • چک برگشتی • جنگ روسیه و اوکراین
• سرمایه گذاری بازار های مالی و ریسک های آن

فهرست

سخن سردبیر		۱
سردبیر: نازنین کرمی		۲
نگاه اجمالی به مقوله ی حقوقی طلاق		۳
نویسنده: امیر محمد نحاسی		۸
بررسی رد استدلال های روسیه برای توسل به زور		۹
در جنگ با اوکراین از منظر حقوقی		۱۱
نویسنده: سیده مینا حسینی		
نگاهی حقوقی به چک برگشتی		۱۲
نویسندگان: ابوالفضل هوشمندی، مهلا جعفری		۱۶
آشنایی با سرمایه گذاری در بازارهای مالی و ریسک های آن		۱۷
نویسنده: ابوالفضل کشتکار		۱۹
کتاب خانه ی نیمه شب		۲۰
نویسنده: سیده مینا حسینی		۲۱

سخن سر دبیر

این مملکت قانون داره ! اصطلاحی که در اغلب موارد با لحنی تند ، راسخ و جدی و صدایی زمخت می شنوید اما این ظاهر خلاف ما وقع می باشد زیرا در پشت آن فردی مستهلک است که آخرین روزنه ی امید آن ، تمنا می کند . تمنای یک ناجی از جهان نادیده به نام قانون که در واپسین لحظات انغماس، آن را با یک دست از با تلاقی که بتدریج با جهل به قانون و یا زودبآوری ، کوتاهی و اعتماد ناروا در آن غرق شده، بیرون بکشد .

شاید کمتر چیزی مانند قانون به جز آب و غذا باشد که حیات فرد را آنچنان در خود تنیده و با آن عجین شده که گویی هیچ وقت از هم جدا نبوده اند. تلفیق حیات اجتماعی و قانون جز آن دسته از علت و معلول هایی است که هر یک ملازمه ی دیگری به شمار می روند زیرا علت قانون گذاری، وجود زندگی اجتماعی و و بقای اجتماع ،مدیون و مرهون قانون می باشد و در آخر حیات انسان وام دار هر دو ؛گرچه از سخن الن پیتون که می گوید انسانی که با اجتماع تکامل پیدا کرده باشد، از همه ی جانوران بهتر است و اگر بدون قانون و عدالت زندگی کند ، خطر ناک ترین جانور است ؛کلمه حیات آنگونه تفسیر می شود که سزاوار و شایسته اشرف مخلوقات باشد.

زندگی در اجتماع منشا و مبدا بروز اختلافات بشر است و فیصله دادن این اختلافات تنها در گرو قانون و قاضی است که با پا بر عرصه گذاشتن و میانجی گری می توانند آن را حل بنمایند اما برای تمسک و مراجعه به آنها گاهی زمان زیادی است که عقربه های ساعت خط پایان را رد کرده اند و گاهی صدای زنگ هشدار حق خواهی در آخرین نفس های خود بر شیار های ذهن حق دار چنگ می زند تا آن را از خواب جهل بیدار کند.

حال قبل آنکه کار از کار بگذرد و یا بجای باریکی بکشد، رسالت حقوق دانان و حقوق خوانان این است که در راه پیشگیری و بازدارندگی ایجاد ضرر اقدام کرده تا افراد ، تحت تاثیر جو عمومی جامعه و یا رسانه ها قرار نگیرند زیرا امروزه چیزی که بیشتر از جهل به قانون آزار دهنده می باشد ادعای علم به قانون از سوی مردم کوچه و بازار اعم از آقا مراد املاکی و صغرا خانم مشاطه گر است که خود را ختم روزگار دانسته و با استناد به داستان دزدی از مغازه ی جعفر آقا و طلاق دختر فریبا خانم خیال دارند همه ی پرونده های دادگاه را حل بنمایند و برایش رای صادر کنند البته نا گفته نماند که همیشه این ادعا ها از سمت افراد کم سواد یا عامه نبوده گاهی هم این ادعا از سمت افرادی متخصص به مثابه ی یک پزشک حاذق و یا مهندس بنام که به واسطه ی تشویق و تقدیرهایی که از ایشان در حرفه ی تخصصی شان شده است خود را عالم به همه ی علوم و فنون دانسته و اظهار نظر می کنند که همین امر، موجب زیان های جبران ناپذیری در جامعه می شود .

گاهی یک تصمیم ، رفتار یا برداشت ناروا منجر به ضدیت دو طرف قضیه باهم می شود که علاوه بر ایجاد ردپایی ژرف بر زندگی هر دو ، در پایان دو بازنده برجای می گذارد. تازه این فرض در بهترین حالتیست که می توان متصور شد زیرا در اینجا کسی از قبل نزدیکی به آنها دچار خسران نشده چه بسا که در اکثر موارد اطرافیان آنها نیز با این گرفتاری ها گلاویز خواهند شد . در شرح این قضایا می توان به افتراقات خانوادگی اشاره نمود زمانی که اعضای خانواده که اولین و مهم ترین نهاد اجتماعی است باهم سر ناسازگاری برهم می زنند حال اینکه اختلافات آنها میان زن و مرد خانه و یا فرزندان آنها باهم باشد در هر حال با ریشه یابی می توان در اکثر موارد به یک تصمیم یا رفتار اشتباه که سر منشأ همه ی مشکلات است پی برد و با آگاهی از اصول اولیه آن را رفع نمود و در موارد پیشگیرانه جلوی بروز آن را گرفت.

در جهان امروزی که در عصر ارتباطات به سر می بریم با عرضه ی تکنولوژی و اینترنت به سراسر جهان و نفوذ آن به زندگی بشر با سرعتی فضایی و پیشرفتی بی سابقه بستری برای افراد سودجو جهت بدام انداختن افراد خوش خیال و زود باور بوجود آورده لیکن این سبب دینی است متوجه افراد هوشیار و اهل فن که در جهت آگاهی همگان تساعی کنند. ملتی که تاریخ خود را ندانند محکوم به تکرار آن هستند ، آنهایی که روح و جانشان با ادبیات آمیخته شده را با هیچ مقیاسی نمی توان ارزیابی کرد ، کسانی که علم فلسفه را ندانسته و با تفکر غریبه هستند ناگزیر دست به سینه ، مطیع و بله قربان گوی اندیشه های افراد فرصت طلب خواهند شد و اجتماع بدون جامع شناس مختل خواهد بود. حال حقوق ، ما حاصلی از تاریخ ، ادبیات ، فلسفه و جامعه شناسی است جمعا مردمی که حقوقشان را ندانند محکوم به فنا هستند.

(نازنین کرمی)

نگاه اجمالی به مقوله ی حقوقی طلاق

نویسنده: امیر محمد نحاسی
دانشجوی کارشناسی حقوق

طلاق (Divorce) به معنای پایان شرعی و قانونی ازدواج و جدا شدن زن و شوهر از هم می باشد. در این مرحله، تمام حقوق و تکالیفی که بر عهده ی هر یک بوده از آنها ساقط می شود. طلاق در لغت به معنای رهایی، ترک کردن و آزاد کردن است و در بعد حقوقی به معنای انحلال عقد ازدواج با رعایت تشریفات ویژه می باشد. طلاق امری است که از گذشته تا امروز وجود داشته است. به طور کلی امروزه نه تنها در جامعه ما بلکه در بسیاری از جوامع دیگر، بحث طلاق امری مهم و داغ است. در این بخش نگاهی به ماهیت طلاق و آثار و قوانین آن در جامعه خواهیم داشت.

طلاق در گذشته: طلاق امری قدیمی در مراودات بشر است و وقتی موجودیت می یابد روابط زناشویی و عاطفی مرد و زن را درهم می شکند. به طور مثال در میان سرخپوستان شوشون، زنی که طلاق می خواست به سادگی دارایی شوهر را که به زن تعلق نداشت خارج از منزل مسکونی قرار می داد. در جامعه ی سنتی ژاپن دو یا سه خط کامل لازم بود تا مرد بتواند زنش را طلاق بدهد اما زنان قبل از طلاق مجبور بودند دوسال را در خدمت معبدی خاص باشند. در زمان ساسانیان تقاضای طلاق از هریک از زوجین در محکمه پذیرفته می شد ولی محکمه هیچ مردی را بدون رضایت زن او و هیچ زنی را بدون رضایت شوهرش نمی توانست طلاق بدهد؛ محکمه تا وقتی که دلیل کافی و مستند از آنان دریافت نمی کرد و تا وقتی مطمئن نمی شد که آنها نمی توانند با یکدیگر زندگی کنند، اجازه ی طلاق به آنها نداده و زن و مرد را مجبور به ادامه ی زندگی مشترک می کرد. هنوز هم هستند خانواده هایی که دختر و پسرشان به امر پدر و یا قیمشان با فردی که آنها مد نظر دارند ازدواج می کنند. از گذشته تا کنون مشکلات عدیده ای مانند نازایی، خیانت، برخورد سرد، عدم حمایت مرد از زن از لحاظ مالی و زناشویی، باعث طلاق می شود. حتی ناپلئون بنا پارت، امپراتور فرانسه به دلیل نازایی ملکه ژوزفین وی را طلاق داد، با این حال ژوزفین و او هم چنان همدیگر را دوست داشتند و حتی بعد از طلاق، ناپلئون کمک های مالی فراوانی برای وی ارسال می کرد.

ازدواج و طلاق در حقوق ایران: اهمیت روز افزون طلاق و آثار جاری آن در جامعه آشکاراست. قانون گذار برای چگونگی وصحت ازدواج و طلاق قوانین مشخصی را تدوین کرده است. امروزه تیتراهای خبری گوناگونی راجع به طلاق به گوشه ها می رسد؛

عناوینی همچون طلاق برای نشستن جوراب های مرد یا طلاق به خاطر خرافاتی بودن همسر از این دسته هستند اما اکنون دولت ایران برای برقراری نظم عمومی و ثبات جامعه و خانواده، سیاست هایی کلی مانند: سیاست های کلی خانواده و سیاست های کلی

برنامه‌ی هفتم توسعه با هدف تحکیم نهاد خانواده و کنترل و کاهش طلاق مطرح و تصویب کرده است.

ماده‌ی ۱۰۶۲ ق.م.^۱ ازدواج را این گونه بیان می‌کند «نکاح واقع می‌شود به ایجاب و قبول به الفاظی که صریحا دلالت بر قصد ازدواج نماید» به این معنا که تنها کافی است که طرفین بگویند آیا تو با من ازدواج می‌کنی؟ یا آیا تو زن من می‌شوی؟ یا تو شوهر من می‌شوی؟ و با یک بله کار تمام است، هرچند برای تأیید ازدواج آن را به صورت مکتوب در می‌آورند تا بعدا مشکلی در اثبات زوجیت آنها پیش نیاید.

باید توجه داشت که طلاق مخصوص عقد دائم است و زن منقطعه^۲ در پایان مدت عقد موقت از طرف شوهر از زوجیت خارج می‌شود.

طلاق یک نوع ایقاع^۳ تشریفاتی^۴ است. نص ماده‌ی ۱۱۳۴ ق.م. «طلاق، باید به صیغه‌ی طلاق و درحضور لااقل دو نفر مرد عادل که طلاق را بشنوند، واقع گردد.» بنابراین، تحقق طلاق را می‌توان منوط به تشریفات خاص دانست.

از موانع طلاق می‌توان به شرایطی من جمله عادت ماهیانه زن و در حال نفاس بودن آن اشاره نمود اما داشتن این موارد در صورتی که زن باردار باشد یا طلاق قبل از نزدیکی با زن واقع شود و یا اینکه مرد غایب باشد به نحوی که اطلاع از عادت زنانگی زن نتواند حاصل کند مانعی ندارد (ماده‌ی ۱۱۴۰ ق.م.)

حقوق و تکالیف زن و مرد نسبت به یک دیگر: همه‌ی ما در زندگی مسؤولیت‌هایی در قبال خود و اطرافیانمان داریم که به مراتب هـر کدام از ما مسؤولیت‌هایمان را در مقابل همسرمان رعایت نکنیم این موضوع به ایجاد تنش و دل خوری منجر خواهد شد. از این رو برای فهم بهتر این موضوع به یک مثال واقعی می‌پردازیم:

روزی زن «سارا» و مردی «سعید» ۲۴ ساله به دادگاه مراجعه کرده و درخواست طلاق توافقی می‌دهند آنها در جهت بیان علت اختلافشان نزد قاضی روایت زندگی خود را بازگو می‌کنند: سعید می‌گوید که خود چهل میلیون طلا و جواهر، پدرش یک دستگاه خودرو بی‌ام و مادرش یک ویلای دویست متری در شمال تهران به سارا هدیه داده اند به این معنا که در ابتدای زندگی خود و خانواده اش هر کاری از دستشان برآمده برای سارا کرده اند اما مشکلات ما بین آنها با شروع زندگی مشترکشان پا به عرصه ظهور گذاشته است

۱. علامت اختصاری حقوق مدنی

۲. زن منقطعه: زنی که عقد موقت شده باشد (ماده‌ی ۱۱۴۰ ق.م.)

۳. نوعی عمل حقوقی است که فقط با اراده‌ی یک نفر انجام می‌شود و برخلاف عقد یا قرارداد به توافق دو یا چند اراده نیاز ندارد.

۴. به ایقاعی گفته می‌شود که علاوه بر بیان قصد، برای آن که اثر آن، تحقق پیدا کند، نیازمند رعایت تشریفات خاصی نیز می‌باشد.

از بدو امر سارا فقط در خانه کارهای خودش رسیدگی می کرده مثلاً بارها زمانی که از سر میز غذا بلند می شده است فقط ظرف خودش را برمی داشت و به سعید توجهی نمی کرده و رو به آن می گفت خودت باید ظرف خودت را بشوری. زندگیشان شش ماه به همین منوال گذشت و همچنان سارا سعی داشت سعید را ادب کند و بگوید چه کاری را باید انجام دهد و چه کاری را نباید انجام دهد تا اینکه چند روز پیش سعید به او می گوید که اگر این رفتارش را ادامه دهد او را طلاق می دهد اما واکنش سارا تنها لبخند بوده و بس. سعید ادامه داد: چند روز پیش از او خواستم تا جوراب هایم را بشوید اما او از شستن جوراب هایم هم سرباز زد من هم تصمیم گرفتم طلاقش بدهم، قاضی از سارا پرسید که آیا گفته های وی را تایید می کند؟ سارا گفت: بله درست می گوید او باید یاد بگیرد کارهای شخصی اش را خودش انجام دهد ولی او از من می خواهد مثل یک کنیز کارهایش را انجام دهد. من هم دیگر نمی توانم به این زندگی ادامه بدهم.

سعید گفت: آقای قاضی مهریه ی این خانم ۵۰۰ سکه طلا است. من مهریه این خانم را به صورت نقد پرداخت می کنم تا از زندگی من خارج شود. قاضی از آنها خواست تا قبل از جدایی به یک مشاوره ی خانواده مراجعه کنند اما آنها مخالفت کردند و قاضی که دید زن و مرد جوان بر این جدایی مصمم هستند حکم طلاق را صادر کرد.

با توجه به متنی که ارائه شد باید به چند نکته در مورد مهریه و اقدامات منسوب به طلاق اشاره کرد. زن برای مطالبه ی مهریه لازم نیست که دادخواست بدهد، می تواند به اداره ی اجرائیات ثبت مراجعه کند؛ فقط شرط آن این است که باید اموال شوهرش را معرفی کند. زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یک دیگر هستند (ماده ی ۱۰۳ ق.م.) در روابط زن و شوهر ریاست خانواده بر عهده مرد است، (ماده ی ۱۰۵) در اینجا بدیهی است که قانون می خواهد زن و شوهر در زندگی مشترک به هم کمک کنند و از طرفی ریاست را بر عهده مرد می گذارد و اگر زن از کارهای محوله به وی در ایام زوجیت امتناع کند، مستحق نفقه نخواهد بود (ماده ی ۱۱۰۸ ق.م.)

کارهای محوله به زن تقسیم می شود به دو نوع تمکین:

- ۱- تمکین عام: اطاعت از شوهر، حسن معاشرت با شوهر، آراستگی ظاهری، اقامت در منزل شوهر، کسب اجازه از او برای انجام هر کاری
- ۲- تمکین خاص: انجام وظایف زناشویی.

حال بفرض دو نفر می خواهند از یکدیگر جدا شوند و مرد ادعا دارد که تاکنون با زن فعل زناشویی نداشته است بنابراین این طلاق، طلاق قبل از نزدیکی است که نتیجتاً نصف مهریه را باید بدهد؛ اگر آقا با دختر غیر باکره ازدواج کرده باشد، در اینجا مسأله ی باکره بودن منتفی است پزشکی قانونی هم نمی تواند تشخیص دهد آیا فعل زناشویی صورت گرفته است یا خیر.

انواع طلاق:

۱- طلاق بائن: طلاقی است که وقتی واقع بشود روابطه بین زن و شوهر بر هم می خورد و شوهر هم نمی تواند از طلاق رجوع کند (ماده ی ۱۱۴۴ ق.م). حال اگر آنها بخواهند مجدداً با یکدیگر پیوند زناشویی ببندند بایستی اعمال ازدواج را اول به جا آورند که در مواردی مانند سه طلاقه یا نه طلاقه امکان ازدواج مجدد آنها وجود ندارد. طلاق های بائن: ۱- طلاقی که قبل از نزدیکی واقع شود. ۲- طلاق یا ئسه ۳- طلاق خلع^۵ و مبارات^۶ مادام که زن رجوع به عوض نکرده باشد ۴- سومین طلاق که بعد از سه وصلت متوالی به عمل آید اعم از اینکه وصلت در نتیجه رجوع یا در نتیجه ازدواج جدید باشد.

۲- طلاق رجعی: در این طلاق وقتی مرد، زن را طلاق میدهد زن عده^۷ نگه میدارد. در مدت عده طلاق، اگر شوهر بخواهد، عده منحل می شود که اصطلاحاً در این حالت می گویند که شوهر رجوع کرده است و زن و مرد بدون نیاز به انجام دوباره مراحل ازدواج زن و شوهر شده و طلاق منتفی می شود.

باید توجه داشت که زن مطلقه رجعی از لحاظ احکام مثل زن شوهردار می باشد. حال یک سوال متداول اگر زنی نخواهد با شوهرش به ادامه زندگی پردازد و حسی به آن نداشته باشد تکلیف چیست؟ زن می تواند برای طلاق خلع و یا طلاق مبارات که طلاق بائن هستند اقدام کند در این نوع طلاق زن می بایست مالی را ببخشد (این مالی که بخشیده نباید از مهریه اش بیشتر شود) البته این نوع طلاق منوط به رضایت شوهر می باشد.

۵. طلاق زنی که به شوهرش مایل نیست و مهریه یا مال دیگر خود را به او می بخشد که طلاقش دهد را خلع می گویند.

۶. طلاقی است که بر اساس آن، بین دوطرف کراهت باشد و زوجین هیچ علاقه ای به هم نداشته باشند.

۷. یعنی فرصتی که مرد و زن دارند که بتوانند اگر نظرشان تغییر کرد باز هم به هم بازگردند در این م «دت که عده نام دارد»

زن و مرد جدا از هم زندگی میکنند

توارث^۸ و طلاق:

همان طور که قانون گذار برای همه قسمت های طلاق قوانینی را مشخص کرده است، پس از طلاق هم در بحث ارث زوج و زوجه قوانینی را پیش بینی کرده که در اثر مرگ زوج یا زوجه به وقوع می پیوندند. اگر شوهر زن خود را طلاق رجعی دهد و یکی از آنها قبل از پایان مدت عده بمیرد، دیگری از او ارث می برد، لیکن اگر فوت یکی از آنها بعد از انقضای عده بوده و یا طلاق بائن باشد از یکدیگر ارث نمی برند (ماده ی ۹۴۳ ق.م.)

فی المجموع به قسمت های مختلفی از بحث طلاق پرداختم و متوجه شدیم که قانون گذار شرایط ساده ای را برای ازدواج قائل شده است (۱۰۶۲ ق م) اما در بحث طلاق موارد مختلفی مدنظر است که هر کدام شرایط به خصوصی را ایجاد می کند، هرآنچه که مهم است توجه به بنیاد خانواده و تلاش در جهت تحکیم آن است. امروزه با توجه به افزایش آمار طلاق در جامعه ایران بهتر است هر کدام از ما حقوق و تکالیف خود را در قبال زندگی زناشویی بدانیم و در جهت اجرایی کردن آن کوشا باشیم تا از طلاق و آثار مخرب آن در جامعه جلوگیری کنیم. لذا با توجه به روند سریع و سهولت ازدواج باید در گزینش و انتخاب خود دقت و صرف وضعیت ظاهری طرف مقابل را معیار قرار ندهیم تا افراد دچار مسیر پر تلاطم طلاق نشده و جامعه از آثار مخرب طلاق محفوظ باشد.^۹

۸. به معنی ارث بردن از کسی

۹. پرتال جامع علوم انسانی / تاریخ فرانسه / روزنامه همشهری سرنخ کد خبر ۸۰۰۴۹۷ / بررسی وضعیت حقوق زن در دوره ساسانی دکتر کریک گلشنی راد / میترا خدام پور / جزوه حقوق مدنی ۵ حقوق خانواده دکتر دلاور برادران

بررسی رد استدلال های روسیه برای توسل به زور در جنگ با اوکراین از منظر حقوقی

نویسنده: سیده مینا حسینی
دانشجوی کارشناسی حقوق

جنگ روسیه و اوکراین پس از ماه‌ها تنش و حضور نیروهای نظامی روسیه در مرز اوکراین در (۲۵ فوریه ۲۰۲۲) آغاز شد.

استدلال‌های کشورهای روسیه برای توسل به زور^۱ در این جنگ:

۱. عملیات نظامی خاص در دنباس^۲ (Donbas) و عدم اشغال اوکراین توسط روسیه
۲. مداخله‌ی بشر دوستانه به دلیل ارتکاب جنایت نسل‌زدایی توسط دولت اوکراین^۳
۳. دفاع مشروع^۴ فردی پیش‌دستانه به علت قریب الوقوع بودن تهدیدات اوکراین^۵
۴. حمایت از دولت‌های خودخوانده‌ی دنباس که روسیه به عنوان دولت مستقل آنها را شناسایی کرد.

با وجود این از منظر حقوق بین‌الملل، روسیه قواعد حقوق بین‌الملل، تمامیت ارضی و استقلال سیاسی اوکراین^۶ را نقض کرده و این دلایل برای مشروعیت بخشیدن به تجاوز نظامی به اوکراین موجه نیست.

به طور کل روسیه از نظر زبانی و مذهب به دو بخش تقسیم می‌شود:

۱. بخش شرقی: مذهب ارتدوکس و زبان نزدیک به روسیه

۲. بخش غربی: مذهب کاتولیک و زبان اوکراینی

نکته یک: پس از فرار یاکونوویچ^۷:

۱. دولت مرکزی اوکراین از لحاظ سیاسی متمایل به غرب شد.

۲. سعی در گسترش زبان و فرهنگ اوکراینی و عضویت در اتحادیه‌ی اروپایی و ناتو داشت.

از طرفی روسیه اعتقاد داشت که بخش شرقی اوکراین با نام نورووسیا، همگی متعلق به روسیه است پس با این اقدامات احساس خطر کرد.

نکته دو: ماده‌ی (۳۳) منشور سازمان ملل متحد، کشورها را مکلف کرده است، درخواست‌هایی که محتمل است صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر بیندازد، به یکی از طرق قضایی شامل داوری یا دادگاه دادگستری بین‌المللی سیاسی از طریق مذاکره، مساعی جمیله^۸، تحقیق، میانجیگری و سازش حل و فصل شوند.

نکته سه: جامعه ملل در سال (۱۹۱۹) تاسیس شد و اولین بار در سال (۱۹۲۸) قرارداد معروف به بریان لوک (briand pact) در این سازمان، جنگ را کاملاً تحریم کرد.

فی‌المجموع، باید گفت: بنا بر متن صریح منشور سازمان ملل متحد، روسیه حق تعرض به حاکمیت و تمامیت ارضی اوکراین را مطابق حقوق بین‌الملل ندارد؛ زیرا صرف نظر از اهمیت ماده (۵۱) منشور سازمان ملل متحد که توسل به قوای قهریه و اقدام زور گرایانه یک جانبه را در اعمال حق دفاع مشروع، به صورت فردی و یا دسته جمعی در مقابل حمله مسلحانه مجاز دانسته، استفاده از زور بر طبق منشور تنها به صورت حقی انحصاری

در اختیار سازمان ملل متحد قرار گرفته است. مداخله ی بشر دوستانه و توسل به زور نمی تواند اهرمی در تجاوز به اوکراین باشد؛ چون تمسک به آن در توجیه تجاوز روسیه به اوکراین، تنها در صورتی می تواند مجاز تلقی شود که شورای امنیت سازمان ملل متحد، نقض سیستماتیک و گسترده ی حقوق بشر را تشخیص دهد که صلح و امنیت جهانی را به طور جدی تهدید می کند که تا کنون این موضوع از ناحیه سازمان ملل متحد، احراز و اعلام نشده است. در نهایت از منظر حقوق بین الملل توسل به زور باید در جهت رفع خشونت و ظلم از افراد و گروه هایی باشد که مورد هجوم قرار گرفته اند.

س برای مثال حمله ی روسیه باید با هدف رفع نقض حقوق بشر توسط گروه های محارب دست نشانده ی دولت اوکراین و آسیب به مردم اوکراین باشد که این مورد هم توسط شورای امنیت احراز نشده است. بنابراین روسیه کاملاً در این حملات محکوم شناخته می شود.^۹

۱. به موجب ماده ۲ منشور ملل متحد، دولت ها مکلفند دعاوی خود را از طریق مسالمت آمیز حل کنند و از توسل به زور برای از بین بردن اختلافات خودداری کنند. اصل مذکور نتیجه ی طبیعی اصل تحریم استفاده از زور (prohibition of the use of force) است. قاعده ی منع توسل به زور یک قاعده ی امری شناخته شده است.

۲. منطقه ای جغرافیایی در شرق اوکراین که شامل بخش های شمال و مرکزی استان دونتسک، بخش جنوبی استان لوهانسک و منتهای شرقی استان دنیپروپتروفسک می شود.

۳. پس از فرار یانو کوویچ در سال ۲۰۱۴ به روسیه دو جمهوری دونتسک Donetsk و لوهانسک Lohanetsk استقلال خود را از اوکراین اعلام کردند. شبه جزیره ی کریمه هم در همان سال به روسیه ملحق شد. از همان سال تا کنون درگیری های پراکنده بین اوکراین و این جمهوری ها شکل گرفت که کشتگان و آوارگان بسیاری در پی داشته است.

۴. طبق ماده ۵۱ منشور سازمان ملل متحد دولت ها اجازه دارند در صورت حمله مسلحانه ی دولت دیگر از خود دفاع کنند حمله ی کشوری که مورد تجاوز قرار گرفته باشد در این شرایط دفاع مشروع نامیده می شود.

۵. ر.ک به نکته یک

۶. به موجب (بند ۲ ماده ۴ منشور مذکور)، تمام اعضا باید در روابط بین المللی خود از تهدید یا زور علیه تمامیت سرزمینی یا استقلال سیاسی دولت های دیگر خودداری کنند.

۷. یانو کوویچ: سیاستمدار اوکراینی و رهبر «حزب مناطق» و رئیس جمهور سابق اوکراین است که دو دوره، سمت نخست وزیری را به عهده داشت. در سال (۲۰۰۴) در جریان انقلاب نارنجی به مسموم کردن یوشچنکو در جریان مبارزات انتخاباتی متهم شد.

۸. مساعی جمیله: مساعی جمیله یکی از روش های حل اختلافات بین المللی است که به موجب آن طرف سومی با رضایت دولت های دارای اختلاف به صورت وساطت دوستانه تلاش میکنند مذاکره بین دولت ها را امکان پذیر سازد بدون اینکه لزوماً پیشنهادی اساسی برای حل اختلاف به آنها ارائه کند.

۹. منبع: مقاله دکتر حمیدرضا آقابابائیان

نگاهی حقوقی به چک برگشتی

نویسندگان: ابوالفضل هوشمندی، مهلا جعفری
دانشجویان کارشناسی حقوق

در ابتدای امر به مفهوم چک می پردازیم؛ چک نوشته ای است که به وسیله ی آن پولی را که در بانک دارند، دریافت کرده یا به فرد دیگری حواله می دهند. گرچه در کتب قدیمی این کلمه به معنی قباله، جهت، منشور، عهدنامه و برات بکار رفته است. تعریف حقوقی چک در ماده ی ۳۱۰ ق.ت.ا بیان می دارد؛ «چک نوشته ای است که به موجب آن، صادر کننده وجوهی را که نزد محال علیه دارد کلاً یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار می نماید.»^۲ زمانی که چک جهت کارسازی به شعبه ای در بانک رفته اما حساب فرد صادر کننده حامل میزان مبلغ قید شده روی آن نباشد چک برگشت خورده و به اصطلاح عامه آن چک بلامحل یا بی محل نام می گیرد. این عمل طبق قوانین جرم بوده و برای آن در قانون جرم انگاری صورت گرفته است. می توان اذعان داشت بخش عمده ای از پرونده های قضایی در کشور ایران، به صورت مستقیم و غیر مستقیم مربوط به صدور چک بلا محل و کلاهبرداری است. بر اساس قانون چک، از آنجا که چک مانند اسکناس وسیله ی پرداخت نقدی برای اشخاص باشد است باید به صورت نقدی نیز صادر شود. بیشترین آمار مجازات حبس برای صادرکنندگان چک، مربوط به چک های وعده دار و حقوقی است.^۳

امروزه وقتی صحبت از چک می شود بعید است راجع به سامانه صیاد سخنی به میان نیاید. سامانه ی صیاد با متمرکز سازی درخواست های دسته چک های مشتریان، امکان اعتبار سنجی صاحبان حساب و امضا را فراهم کرده تا از اختصاص دسته چک به افراد فاقد صلاحیت و بد سابقه جلوگیری کند. سامانه ی صیاد به هر برگ چک، یک شناسه ی منحصر به فرد اختصاص می دهد؛ با این کار استعلام و وضعیت چک ساده شده و اعتبار دسته چک در تبادلات کشور افزایش خواهد یافت.

دو ویژگی مهم سامانه ی صیاد کاهش تنش اعتباری و افزایش قدرت نظارت بر فرآیند صدور چک ها است. با فعال شدن این سامانه عملاً در بخش اعتبار پرداختی، امکان رصد چک ها وجود دارد. از دیگر ویژگی دسته چک های سامانه ی صیاد، می توان به حذف کردن نقش شعب بانکی در صدور دسته چک اشاره کرد. بدین نحو فرد درخواست کننده ی دسته چک از طریق سامانه ی بانک مرکزی، اعتبار سنجی می شود و دسته چک برایش صادر می گردد.^۴

دسته چک صیاد متحد الشکل بوده و وجه تمایز آنها از یکدیگر فقط لوگوی بانک ها است. بیان کردیم که از طریق سامانه ی صیاد می توان از وضعیت اعتباری صادر کننده چک آگاه شد. در این سامانه هر عنوان با یک رنگ خاص نشان داده می شود که اعلام کننده ی وضعیت اعتباری صادر کننده می باشد.

وضعیت سفید: صادر کننده ی چک، فاقد هر گونه سابقه برگشتی چک برگشتی بوده یا در صورت وجود سابقه، تمامی موارد رفع سو اثر شده است.

وضعیت زرد: صادر کننده ی چک دارای (۱) فقره چک برگشتی یا حداکثر مبلغ ۵ میلیون تومان تعهد برگشتی است.

وضعیت نارنجی: صادر کننده ی چک دارای (۲ تا ۴) فقره چک برگشتی با حداکثر مبلغ ۲ میلیون تومان است.

وضعیت قهوه ای: صادر کننده ی چک دارای بیشتر از (۵ تا ۱۰) فقره چک برگشتی یا حداکثر مبلغ ۵۰ میلیون تومان تعهد برگشتی است.

وضعیت قرمز: صادر کننده ی چک دارای بیش از (۱۰) فقره چک برگشتی یا مبلغ بیش از ۵۰ میلیون تومان تعهد برگشتی است.^۵

سوابق چک های برگشتی را می توان از طریق سامانه ی پیامکی نیز دریافت کرد؛ و یا با شماره گیری (*۱*۱#) و یا ارسال شناسه ی (۱۶) رقمی مندرج در چک های صیادی به سامانه ی پیامکی (۷۰۱۷۰۱) از تعداد و مبلغ چک های برگشتی ثبت شده و وضعیت اعتباری صادر کننده ی نزد بانک مرکزی ج.ا.ا مطلع شد.

علاوه بر سامانه ی پیامکی از طریق تارنمای بانک مرکزی به نشانی www.cbi.ir نیز می توان اطلاعات مورد نیاز را کسب کرد.^۶

در قانون جدید، مراحل گام به گام برای برگشت زدن چک آمده است که در ادامه به آن می پردازیم.

- مراجعه ی دارنده ی چک به بانک و تقاضای صدور گواهی نامه ی عدم پرداخت
- ثبت آنی اطلاعات چک در سامانه ی چک های برگشتی بانک مرکزی و درج کد رهگیری بر روی گواهی نامه ی عدم پرداخت
- مراجعه به یکی از دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه و ثبت شکایت، فقط با داشتن کد رهگیری
- بررسی ظاهر چک و تایید صحت آن توسط قاضی پرونده در مدتی کوتاه و صدور اجرائیه

۱. علامت اختصاری کلمه ی قانون تجارت

۲. <https://www.sepidarsystem.com/blog/what-is-cheque>

<https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A9%E2%80%82%D8%A8%D8%B1%D8%AF%D8%B4%D8%AA%DB%8C>

۳. <https://www.zarinpal.com/blog/%D8%A9-%D8%B5%DB%8C%D8%AF%DB%8C-%D8%A6%DB%8C%D8%B3%D8%AA>

<https://www.zarinpal.com/blog/%D8%A9-%D8%B5%DB%8C%D8%AF%DB%8C-%D8%A6%DB%8C%D8%B3%D8%AA>

۴. <https://www.zarinpal.com/blog/%D8%A9-%D8%B5%DB%8C%D8%AF%DB%8C-%D8%A6%DB%8C%D8%B3%D8%AA>

۵. <https://safarmarket.com/blog/how-to-apply-for-sayyad-cheque>

فرصت (۱۰) روزه به صادر کننده ی چک برگشتی برای تامین موجودی (از زمان صدور اجرائیه) در صورت تامین نشدن مبلغ؛ ورود به مرحله پیگیری قضایی و صدور حکم توقیف اموال، ممنوع الخروجی و...

همچنین در قانون جدید، برای صادرکننده ی چک برگشتی عواقبی وجود دارد که از جمله ی آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

- (۱) عدم افتتاح هر گونه حساب و صدور کارت بانکی جدید
 - (۲) ممنوعیت ارائه دسته چک جدید در سامانه ی صیاد
 - (۳) پرداخت مبلغ چک از تمامی حساب ها و کارت های بانکی صادر کننده ی چک
 - (۴) عدم گشایش اعتبار اسنادی، ارزی، ریالی
 - (۵) عدم پرداخت هر گونه تسهیلات بانکی یا صدور ارزنامه های ارزی یا ریالی^۷
- با بیانات مذکور راجع به سامانه ی صیاد و چک برگشتی حال به مجازات چک های برگشتی می پردازیم.

چک های برگشتی بر اساس قانون صدور چک، دارای مجازات های کیفری هستند. حکم مجازات چک برگشتی حقوقی، پرداخت محکوم به خسارت تاخیر تادیه می باشد. همچنین بر اساس ماده ی (۷) قانون مذکور مجازات حبس و ممنوعیت از داشتن دسته چک را برای مدتی از مجازات های کیفری چک برگشتی می خوانیم. لازم به ذکر است آن دسته از چک های برگشتی که مجازات کیفری در پی دارند، دارای شرایط به خصوصی هستند. این نوع چک نباید سفید امضا باشد، نباید موعد دار باشد یا به نحوی چک باید به روز باشد و چک مشروط نباشد. بدین نحو اغلب چک های برگشتی مجازات حقوقی دارند و قانون گذار سخت گیری کافی برای مجازات کیفری را داشته است.^۸

بررسی آمار چک های مبادله ای در تیر ماه (۱۴۰۲) نشان می دهد استان های تهران، اصفهان و خراسان رضوی هم از نظر تعداد و هم از نظر مبلغ چک ها، به ترتیب دارای رتبه ی اول تا سوم هستند. طبق گزارش بانک مرکزی، هر چند روند استفاده از چک در سال (۱۴۰۲) کاهشی بود اما آمار چک های برگشتی سیر صعودی داشت. طبق آمار بدست آمده از بانک مرکزی در تیرماه ۱۴۰۲ بیش از ۱/۶۱ هزار میلیارد تومان معادل ۷/۱۲ درصد از چک های صادر شده، برگشت خورده اند؛ در صورتی که این نسبت برای دوره ی مشابه سال گذشته معادل ۴/۱۰ درصد بوده است.

۶. <https://www.zoomit.ir/tech-iran/۳۴۷۴۴۸-check-validity-system-cbi>
۷. <https://sad۲۴.ir/blog/۲۰۲۱/۱۱/۱۴/the-latest-returned-check-rule>
- <https://www.heyvalaw.com/web/articles/view/۴۰۴۱/D۹٪۸۵٪D۸٪AC٪D۸٪A۷٪D۸٪B۲٪D۸٪A۸٪۷٪D۸٪AA٪٪DA٪۸۶٪DA٪A۹٪٪D۸٪A۸٪D۸٪B۱٪DA٪AF٪D۸٪B۴٪D۸٪AA٪DB٪۸C.html>
۹. <https://www.fardayeeghtesad.com/news/۳۰۲۴۶۱/D۸٪A۷٪DB٪۸C٪D۹٪۸۶٪٪D۸٪A۷٪D۸٪B۳٪D۸٪AA٪D۸٪A۷٪D۹٪۸۶٪٪D۸٪A۸٪DB٪۸C٪D۸٪B۴٪D۸٪AA٪D۸٪B۱٪DB٪۸C٪D۹٪۸۶٪٪DA٪۸۶٪DA٪A۹٪٪D۸٪A۸٪D۸٪B۱٪DA٪AF٪D۸٪B۴٪D۸٪AA٪DB٪۸C٪٪D۸٪B۱٪D۸٪A۷٪٪D۸٪AF٪D۸٪A۷٪D۸٪B۱٪D۸٪AF٪>

آشنایی با سرمایه گذاری در بازارهای مالی و ریسک های آن

نویسنده: ابوالفضل کشتکار
دانشجوی کارشناسی مدیریت مالی

شاید شنیده باشید که می گویند برای ثروتمند شدن باید ریسک کرد اما در واقع این قدرت شناسایی ریسک و مواجه شدن با آن در هر شخص است که می تواند آن را به ثروت بزرگی برساند.

در جهت تکمیل این مفهوم باید گفت که ریسک پذیری زمانی نافع و کاربردی است که همراه با شناخت نسبت به ریسک و بازده آن باشد همانگونه که همگی، افراد زیادی را دیده ایم که بدون هیچگونه دانش قبلی به قصد سود وارد بازارهای مالی گوناگون شده و ضررهای زیادی را متحمل شده اند.

برای مثال: ارزشهای دیجیتال، غیر متمرکز^۱ و غیر قابل رهگیری هستند یعنی اگر شما به صرف دیدن آگهی فروش کالایی با قیمتی ارزان تر از حد معمول با تصور اینکه در بازار آزاد آن را با قیمتی بالاتر به فروش می رسانید آن را خریداری نمایید و هزینه آن را با ارزشهای دیجیتال پرداخت کنید؛ در صورتی که طرف مقابل شما «فروشنده» کلاهبردار از آب درآمد و به قصد فریب شما آن قیمت را اعلام کرده باشد خبر بدی برایتان دارم دست شما به هیچ جا بند نیست زیرا در صورت شکایت هم به دلیل نداشتن دلیل کافی راه به جایی نخواهید برد.

طبیعی است که هیچکس از ضرر مالی خشنود نخواهد شد اما در هر حال افرادی تمایل به معامله و نوسان گیری در بازارهای مالی دارند.

«نمونه ای از نوسان گیری»^۲

۱. تعریف متمرکز و غیر متمرکز بودن: تصور کنید برای خرید کالایی از یک شخص نا شناس پولی را از حساب بانکی خود به حساب آن شخص انتقال داده اید. حال اگر آن فرد ادعا کند که وجهی دریافت نکرده است و به همین استناد آن کالا را به شما تحویل ندهد.

شما با استفاده از شناسه ی واریز و یا گرفتن صورت تراکنشات خود، از بانک می توانید ادعای آن را رد کرده و تقاضای تسلیم مال خویش را بنمایید و در صورت ممانعت، از طرق قانونی در جهت احقاق حق خویش اقدام بفرمایید فی المجموع منظور از متمرکز بودن، ثبت تراکنشات مالی شما در یکجا و در مقابل غیر متمرکز بودن، به معنای عدم ثبت تراکنشات میباشد.

ورود به این عرصه در عصر حاضر کامال طبیعی است و هر یک از ما، در اطرافمان قطعا کسانی را دیده ایم که به اینکار مشغول هستند و چه بسا اینکه خودمان هم دستی در آن داشته و یا اینکه قصد ورود به آن را داشته باشیم؛ از این رو بهتر است در ادامه به نکات حقوقی و اقتصادی زیر توجه کنید.

برای ورود به بازارهای مالی با هدف یادگیری معامله می بایست که با مدیریت سرمایه گذاری آشنایی کامل داشته باشیم مثال اصل اولیه سرمایه گذاری این است که مبلغ مازاد بر خرج سالیانه ی حتی چند سال را وارد بازار کنیم یعنی پولی را وارد این بازار کنیم که از دست دادن آن موجب بی خوابی شبانه ما نشود.

خلاصه که عمق یک استخر را با دو پا نباید امتحان کرد. نکته ی بعد که بسیار هم قابل توجه می باشد این است که کدام صرافی برای واریز پول جهت معامله مناسب تر است؟ شاید درنگاه اول بنظر برسد اولویت با صرافی هایی است که انجام معامله را ساده تر می کنند اما مورد اعتماد بودن صرافی اولویت مهم تری است که باید آن را در نظر داشته باشید. در این حال حاضرهیچ صرافی ای در ایران از بانک مرکزی مجوز ندارد لیکن سپردن سرمایه ی شما به صرافی ها، یک ریسک بزرگ است که می تواند موجب از دست رفتن دارایی شما شود؛ به زبان دیگر در صورت وقوع این اتفاق طبق قوانین هیچ سازمان یا نهادی از شما پشتیبانی نخواهد کرد.

در نهایت پیشنهاد می شود با توجه به نکات گفته شده راجع به ریسک های موجود در بازارهای مالی حد امکان سرمایه گذاری به صورت کوتاه مدت انجام شود و از طمع برای خرید کالاهایی با قیمت ارزان تر از حد نصاب با ارزهای دیجیتال خودداری نمایید در ضمن بهتر است قبل از ورود به این عرصه جنبه های حقوقی، متغیرهای تاثیر گذار، سرمایه گذاری و رسیک های مرتبط برای هر بازار را، شناسایی کرده و بعد وارد آن شوید.^۳

۳. [HTTP://IBNNS.NET/ARTICLES](http://IBNNS.NET/ARTICLES)

[HTTPS://VISTAAPP.IR](https://VISTAAPP.IR)

کتاب خانه ی نیمه شب

نویسنده: سیده مینا حسینی
دانشجوی کارشناسی حقوق

رمانی فانتزی و امیدبخش، نوشته‌ی مت هیگ است که در ۱۳ اوت ۲۰۲۰ توسط انتشارات کنون گیت منتشر شده است. شخصیت اصلی این کتاب زن جوانی به نام نورا سید است که از انتخاب‌های خود در زندگی ناراضی است و نیمه شبی در اوج ناامیدی سعی می‌کند خود را بکشد، اما جایی بین مرگ و زندگی به کتابخانه‌ای می‌رسد که توسط کتابدار مدرسه‌اش، خانم الم اداره می‌شود. در این کتابخانه کتاب‌های بی‌شماری متشکل از داستان‌هایی از زندگی او قرار دارد که اگر او در مقطع‌های زمانی مختلف، تصمیم‌های متفاوتی گرفته بود، سرنوشتش متفاوت رقم می‌خورد. در این کتابخانه، او مدام در تلاش است؛ زندگی‌ای را که در آن بیشترین موفقیت یا شادی را دارد، پیدا کند.

هرکدام از ما ممکن است نورایی باشیم که در مقاطعی سختی‌های زندگی آنقدر بر قلبمان سنگین شود که توان ادامه دادن به مسیر پر پیچ و خم زندگی را از ما بگیرد اما باید به یاد داشته باشیم که تفکر ما فارغ از اتفاقات پیش رو می‌تواند توان روحی ما را تعیین کند. کتابخانه‌ی نیمه شب کتابی زیبا و سرشار از احساس است که میتواند به همه‌ی نورا‌های جهان برای تقویت ذهن خود و رسیدن به درک عمیق‌تری از زندگی یاری برساند. کتابخانه نیمه‌شب توسط نیویورک تایمز، بوستون گلوب و واشینگتن پست به عنوان پرفروشترین کتاب سال ۲۰۲۰ معرفی شد همچنین صبح بخیر آمریکا آن را به عنوان انتخاب باشگاه کتاب انتخاب کرد.

سوغند مادگري

فصلنامه علمی - تخصصی حقوق
سال اول زمستان ۱۴۰۲ شماره ی نخست